Проблеми національної економіки

УДК 338.115.31

Лойко Дар'я Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри теоретичної та прикладної економіки
Чернігівський національний технологічний університет
Лойко Дарья Николаевна
кандидат экономических наук, доцент,
докторант кафедры теоретической и прикладной экономики
Черниговский национальный технологический университет
Loiko Daria
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Doctoral Student at the Department of Theoretical and Applied Economics
Chernihiv National University of Technology
ORCID: 0000-0002-2443-2719

ІННОВАЦІЙНІ РЕСУРСИ СПОЖИВЧОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ
ИННОВАЦИОННЫЕ РЕСУРСЫ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ
INNOVATIVE RESOURCES OF THE CONSUMER ECONOMY

Анотація. *У статті розглянуто сутність та склад інноваційних ресурсів для національної економіки в цілому та для споживчого сектору економіки зокрема. Для споживчого сектору економіки уточнено склад виділених ресурсних складових інноваційного потенціалу: матеріальної, нематеріальної, трудової, маркетингової, інформаційної, фінансової. Проаналізовано динаміку показників інноваційної активності підприємств і зроблено висновок щодо уповільнення темпів інноваційної активності. Проаналізовано динаміку надходжень заявок на реєстрацію прав*

промислової власності як основи для створення інноваційного потенціалу національної економіки. Зроблено висновок, що динаміка загальної кількості поданих заявок на реєстрацію прав інтелектуальної власності має позитивну тенденцію до зростання (24,09 %). Проте це зростання відбулося за рахунок значного зростання заявок на реєстрацію прав інтелектуальної власності на знаки для товарів і послуг за період 2014-2018 рр. на 41,68 %. Кількість поданих заявок на винаходи за досліджуваний період скоротилось на 17,62 %, на корисні моделі – 2,78 %. Кількість виданих патентів на винаходи скоротилась на 25,91 %, на корисні моделі – на 6,26 %, на промислові зразки – на 6,78 %. Зроблено висновок, що при зростанні загальної кількості заявок якісний склад структури змінився за рахунок зниження заявок на винаходи і корисні моделі. За даними статистики кількість наукових працівників знизилась з 2010 р по 2018 р. на 51,71 %. Частка високотехнологічного експорту у загальному експорті України у 2018 р. склала 6,7 %. Це є негативним чинником щодо формування інноваційного потенціалу країни в цілому. Враховуючи значну питому вагу споживчого сектору економіки у створенні ВВП, за даними 2018 р. 45,31%, можна спрогнозувати, що інновації саме у споживчому секторі економіки будуть найбільш ефективними рушіями економічного розвитку країни.

Ключові слова: *Україна, економіка, інновації, ресурси, потенціал, споживчий сектор, перспективи розвитку.*

Аннотация. *В статье рассмотрены сущность и состав инновационных ресурсов для национальной экономики в целом и для потребительского сектора экономики в частности. Для потребительского сектора экономики уточнен состав выделенных ресурсных составляющих инновационного потенциала: материальной, нематериальной, трудовой, маркетинговой, информационной,*

финансовой. Проанализирована динамика показателей инновационной активности предприятий и сделан вывод о замедлении темпов инновационной активности. Проанализирована динамика поступлений заявок на регистрацию прав промышленной собственности как основы для создания инновационного потенциала национальной экономики. Сделан вывод, что динамика общего количества поданных заявок на регистрацию прав интеллектуальной собственности имеет положительную тенденцию к росту (24,09%). Однако этот рост произошел за счет значительного роста заявок на регистрацию прав интеллектуальной собственности на знаки для товаров и услуг за период 2014-2018 гг. на 41,68%. Количество поданных заявок на изобретения за исследуемый период сократилось на 17,62%, на полезные модели - 2,78%. Количество выданных патентов на изобретения сократилась на 25,91%, на полезные модели - на 6,26%, на промышленные образцы - на 6,78%. Сделан вывод, что при росте общего количества заявок качественный состав структуры изменился за счет снижения заявок на изобретения и полезные модели. По данным статистики количество научных работников снизилась с 2010 г. по 2018 г. на 51,71%. Доля высокотехнологичного экспорта в общем экспорте Украины в 2018 составила 6,7%. Это является негативным фактором по формированию инновационного потенциала страны в целом. Учитывая значительный удельный вес потребительского сектора экономики в создании ВВП, по данным 2018 г. это 45,31%, можно спрогнозировать, что инновации именно в потребительском секторе экономики будут наиболее эффективными двигателями экономического развития страны.

Ключевые слова: *Украина, экономика, инновации, ресурсы, потенциал, потребительский сектор, перспективы развития*

Summary. *The article deals with the nature and composition of innovative resources for the national economy as a whole and for the consumer sector of the economy in particular. For the consumer sector of the economy, the composition of the allocated resource components of the innovation potential is specified: material, intangible, labor, marketing, information, financial. The dynamics of the indicators of innovation activity of enterprises is analyzed and the conclusion is made regarding the slowdown of the pace of innovation activity. The dynamics of receipt of applications for registration of industrial property rights as a basis for creation of innovative potential of the national economy is analyzed. It is concluded that the dynamics of the total number of applications for registration of intellectual property rights has a positive upward trend (24.09%). However, this increase was due to a significant increase in applications for registration of intellectual property rights for trademarks for goods and services for the period 2014-2018 by 41.68%. The number of applications for inventions decreased by 17.62% for the period under review, and for utility models - by 2.78%. The number of patents granted for inventions decreased by 25.91%, utility models - 6.26%, industrial designs - 6.78%. It was concluded that as the total number of applications increased, the qualitative composition of the structure changed due to the reduction of applications for inventions and utility models. According to statistics, the number of researchers decreased from 2010 to 2018 by 51.71%. The share of high-tech exports in total exports of Ukraine in 2018 amounted to 6.7%. This is a negative factor in shaping the innovation potential of the country as a whole. Considering the significant share of the consumer sector of the economy in the creation of GDP, according to 2018 data of 45.31%, it can be predicted that innovations in the consumer sector of the economy will be the most effective drivers of economic development of the country.*

Key words: *Ukraine, economy, innovations, resources, potential, consumer sector, development prospects.*

Постановка проблеми. Узагальнений досвід розвитку країн-лідерів надає можливість стверджувати, що успішний економічний розвиток країни пов'язаний із лідерством у дослідженнях і розробках, технологіях та інноваціях. У споживчому секторі економіки України створюється 45,31 % ВВП, що надає можливість стверджувати щодо його вагомості в національній економіці. Розробка та впровадження інновацій у споживчому секторі економіки сприяла би зростанню інноваційного потенціалу та підвищенню рівня інноваційності національної економіки в цілому. Для підвищення рівня інноваційності споживчого сектору економіки доцільно визначити інноваційні ресурси, за рахунок яких можна формувати та розвивати інноваційний потенціал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад в дослідження інноваційних ресурсів внесли зарубіжні та українські вчені, зокрема: О. Бровкова, М. Войнаренко, Т. Городецька, Д. Гладка, І. Єпіфанова, В. Захарченко, О. Овєчкіна, О. Сисан, В. Стадник, Л. Федулова, О. Хмизова, Т. Янковець та інші. Дослідження різних аспектів розвитку споживчого сектору економіки проведено в працях наступних українських вчених: Г.В. Козаченко, В.А. Босенко, А.В. Черних, Л.Г. Мельник, А.С. Капліна, І.О. Богатирьов, В.С. Пономаренко, О.І. Пушкар, М. Кизим, А. Капліна, Н. Мардус, О. Ралко, І. Тюха, О. Грабельська, Н. Мала та інші. Аналіз публікацій показав, що питання пошуку інноваційних ресурсів для створення інновацій у споживчому секторі економіки є актуальним і потребує подальшого опрацювання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Дослідження питань складу інноваційних ресурсів для забезпечення інноваційного потенціалу споживчого сектору економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виникнення поняття «інноваційний потенціал» пов'язують із феноменом розвитку інноваційної діяльності на початку XX ст. Поняття «інноваційний потенціал» більшість

науковців трактує як приховані, або нереалізовані можливості реалізації інноваційної діяльності. Реалізація інноваційного потенціалу на будь-якому ієрархічному рівні (держави, регіону, підприємства, окремого підрозділу) передбачає залучення додаткових ресурсів. Із поняттям «інноваційний потенціал» тісно пов'язано поняття «інноваційні ресурси». Інноваційні ресурси забезпечують розвиток інноваційного потенціалу та представляють собою першу стадію процесу формування інноваційного потенціалу. У наукових дослідженнях різних авторів склад інноваційних ресурсів представлено по-різному (табл.1).

Таблиця 1

Узагальнення результатів наукових досліджень різних авторів щодо економічної сутності та складу інноваційних ресурсів

Автор	Сутність складових інноваційних ресурсів
Федулова Л.І.	До складу ресурсної компоненти входять чотири підсистеми: 1) матеріальні ресурси (сировина, матеріали, паливо, енергія, комплектуючі, виробничі площі, зв'язок, транспорт); 2) трудові ресурси (склад і компетентність керівництва, склад і кваліфікація спеціалістів, склад і кваліфікація робітників); 3) інформаційні ресурси (науково-технічні напрацювання, патенти, ноу-хау, науково-технічна інформація, економічна інформація, комерційна інформація); 4) фінансові ресурси (можливості фінансування інноваційної діяльності із власних коштів. Забезпечення обігових коштів на зарплату) [1, с. 22].
Городецька Т.Б., Бровкова О.Г.	Науково-технологічний заділ, людський капітал, інвестиційні ресурси, інформаційні ресурси [2, с. 29]
Янковець Т.М.	Маркетингові, конструктивно-технологічні, нематеріальні, виробничі, кадрові, економічні, фінансові, інформаційно-комунікативні [3, с. 171]
Єпіфанова І.Ю., Гладка Д.О.	Сукупність наявних інтелектуальних, технологічних, фінансово-економічних, науково-виробничих ресурсів з відповідним їх інфраструктурним забезпеченням [4, с. 357]
Хмизова О.В., Сисан О.В.	Матеріально-технічні, фінансові, організаційно-управлінські [5, С. 84]
Гурочкіна В.В.	підприємству необхідно не лише мати сукупність усіх матеріальних і нематеріальних активів, а і необхідні ефективні рішення, вміння, навички та в на решті – інтуїція [6, с. 52]
Крисанов Д.Ф., Водянка Л.Д.	Система ресурсного забезпечення: основні фонди, сировина, кадри, технології, система управління якістю [7, с. 88]
Черба В.М.,	Інтелектуальний потенціал України становить сукупність

Криша В.В.	знань технологій і творчих ресурсів. Наголос на розпорошенні людських ресурсів за рахунок імміграції науково-технічної еліти країни до інших країн [8, с. 38]
Гук О.В., Дейнека О.С., Лєксін Р.І.	Якщо розглядати складники загального потенціалу підприємства, то головними складниками ресурсів є фінансовий потенціал (фінансові ресурси) та кадровий потенціал (трудові ресурси) [9, с. 349]
Володін С.А., Чекамова О.І.	Використання системи засобів та ресурсів для реалізації й одержання економічної вигоди від використання інтелектуального продукту [10, с. 71]

Джерело: складено автором за даними [1-10]

За проведеним аналізом результатів наукових досліджень різних авторів щодо економічної сутності та складу інноваційних ресурсів можна зробити наступні висновки. Під інноваційними ресурсами розуміються ресурси, які сприяють реалізації інноваційного потенціалу будь-якого економічного об'єкта. Автори наголошують, що при реалізації інноваційного потенціалу, потрібно звертати увагу не тільки на наявність інноваційних ресурсів, а і на якість їх використання. Наявність, якість та обсяги інноваційних ресурсів є важливою складовою у системі формування та реалізації інноваційного потенціалу.

Споживчий сектор економіки України характеризується певними особливостями. Він представлений споживачами різних товарів та послуг. Споживчий сектор економіки об'єднує як споживачів різних товарів і послуг так і їх виробників. Виробники споживчих товарів і послуг мають господарські зв'язки як із вітчизняними, так і із зарубіжними підприємствами, що надає можливість розвитку національної економіки за рахунок внутрішніх і зовнішніх господарських зав'язків. Багатоаспектність споживчого сектору економіки характеризується складом потреб кожного споживача окремо і суспільства в цілому, які він задовольняє, та складом підприємств, установ і організацій різних видів діяльності, які забезпечують населення різними товарами та послугами. До споживчих товарів та послуг можна віднести наступне: забезпеченість населення продовольчими та непродовольчими товарами та послугами

життєзабезпечення, а саме, медичними, освітніми, соціокультурними, правовими, банківськими, туристичними, консультативними та іншими видами послуг [11]. Інноваційний потенціал споживчого сектору економіки не є однорідним. Він складається із інноваційного потенціалу підприємств, які виробляють споживчі товари, та із інноваційних запитів і очікувань споживачів через формування нових потреб. Для споживчого сектору економіки потрібно уточнити сутнісний склад складових інноваційного потенціалу (табл. 2).

Таблиця 2

Склад інноваційних ресурсів споживчого сектору економіки

Назва підсистеми	Сутнісний склад підсистеми
Матеріальні ресурси	Промислові зразки та окремі партії нових товарів для вивчення споживацького попиту на інновації, матеріальне забезпечення підприємств, які виробляють споживчі товари.
Нематеріальні ресурси	Права на об'єкти промислової власності, оформлені авторські права, зв'язок.
Трудові ресурси	Наукові кадри, співробітники підприємств, фірм та організацій, які приймають участь у розробці та (або) впровадженні інновацій, кваліфікаційний рівень співробітників підприємств та фірм споживчого сектору економіки, укомплектованість кадрами.
Маркетингові ресурси	Просування інновацій через рекламу у соціальних мережах, популяризація брендів та торгових марок, імідж підприємств, застосування різних видів реклами та акцій для популяризації та просування на споживацький ринок різних інновацій застосування різних видів реклами та акцій для популяризації та просування на споживацький ринок різних інновацій
Інформаційні ресурси	Соціальні опитування споживачів, виставки, комерційна інформація, комунікації, всі види інформації, які стосуються інновацій у споживчому секторі економіки.
Фінансові ресурси	Фінансування розробки та впровадження інновацій за рахунок різних джерел: бюджетних коштів, коштів венчурних фірм, власних коштів підприємств та розробників, інвестицій.

Джерело: складено автором

Для оцінки потенціалу споживчого сектору економіки доцільно проаналізувати рівень інноваційної активності вітчизняних підприємств, так як інновації складають основу інноваційного потенціалу. Аналіз

динаміки показників інноваційної активності промислових підприємств України, які виробляють різні товари, у тому числі і споживчі, за період 2013-2018 рр. (табл. 3) дозволяє зробити наступні висновки.

Таблиця 3

Динаміка показників інноваційної активності промислових підприємств України за 2013-2018 рр.

Назва показника	**Роки**						**Відхилення даних 2018 р. від даних 2013 р., %**
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, осіб	155386	136123	122504	97912	94274	88128	- 43,28
Питома вага підприємств, що займались інноваціями, %	16,8	16,1	17,3	18,9	16,2	16,1	- 4,17
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	13,6	12,1	15,2	16,6	14,3	14,1	3,67

Примітки: 1 – офіційні дані за 2014-2018 рр. наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя;
Джерело: складено автором за даними [12]

За досліджуваний період темпи приросту інноваційно активних підприємств були повільними, їх кількість зросла на 3,67 %. Треба зауважити, що питома вага інноваційно активних підприємств не була високою і склала у 2018 р. тільки 14,1 % від загальної кількості підприємств. Розвиток споживчого сектору економіки і національної економіки в цілому за рахунок інноваційних чинників потребує зростання питомої ваги інноваційно активних підприємств. За останні десятиріччя споживчий сектор економіки характеризувався динамічною зміною уподобань споживачів, що викликало необхідність постійного оновлення

споживчих товарів і послуг за рахунок перманентного впровадження інновацій. Споживчий сектор можна вважати рушієм інноваційного розвитку та індикатором соціально-економічної ефективності впровадження різних інновацій.

Інноваційними ресурсами споживчого сектору економіки можна вважати наступні:

1) попит споживачів на оновленні товари і послуги, які вже є у користуванні;
2) очікування споживачів щодо радикально нових товарів і послуг у споживчому секторі економіки;
3) інноваційну продукція, яка пропонується підприємствами на споживчому ринку;
4) науково-технічний потенціал країни;
5) темпи нарощування інноваційного потенціалу за рахунок нових розробок.

За результатами рейтингового оцінювання країн за Глобальним індексом інновацій Україна у 2018 р. зайняла найвищу позицію за останні сім років, посівши 43 місце із 146 країн світу [14]. Серед сильних сторін країни фахівці відмічають високе 21 місце України у рейтингу за ефективністю вищої освіти та 27 місце за патентною активністю. За даними результатів проведеного аналізу динаміки надходження заявок на об'єкти промислової власності за період 2014-2018 рр. можна зробити наступні висновки (табл. 4).

Динаміка загальної кількості поданих заявок на реєстрацію прав інтелектуальної власності має позитивну тенденцію до зростання (24,09 %), проте це зростання відбулося за рахунок значного зростання заявок на реєстрацію прав інтелектуальної власності на знаки для товарів і послуг за період 2014-2018 рр. на 41,68 %. Кількість поданих заявок на винаходи за досліджуваний період скоротилось на 17,62 %, на корисні моделі – 2,78 %.

Кількість виданих патентів на винаходи скоротилась на 25,91 %, на корисні моделі – на 6,26 %, на промислові зразки – на 6,78 %. Таким чином можна зробити висновок, що при зростанні загальної кількості заявок якісний склад структури змінився за рахунок зниження заявок на винаходи і корисні моделі. Це є негативним чинником щодо формування інноваційного потенціалу країни в цілому.

Таблиця 4

Динаміка надходження заявок та видачі патентів на об'єкти промислової власності в Україні за період 2014-2018 рр.

Об'єкт промислової власності	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення даних 2018 р. від даних 2014 р., %
Подано заявок - усього	44146	47819	51559	53462	54784	24,09
У тому числі подано заявок на:						
винаходи	4813	4497	4095	4048	3965	- 17,62
корисні моделі	9384	8620	9557	9105	9123	- 2,78
промислові зразки	2664	2080	2302	2480	3042	14,19
знаки для товарів і послуг	27280	32621	35605	37817	38651	41,68
Зареєстровано та отримано охоронних документів - усього	29677	26098	31016	29673	29270	-1,37
У тому числі на:						
винаходи	3319	3014	2813	2590	2459	- 25,91
корисні моделі	9196	8153	9044	9442	8620	- 6,26
промислові зразки	2464	2521	2469	2390	2297	- 6,78
знаки для товарів і послуг	14698	12388	13618	15248	15877	8,02

Примітки: 1 – офіційні дані за 2014-2018 рр. наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя;

Джерело: складено автором за даними [14]

В Україні відбувається поступове розпорошення та деградація інноваційного потенціалу країни. Кількість працівників, задіяних у виконанні досліджень і наукових розробок знижується. За даними статистики кількість наукових працівників знизилась з 2010 р по 2018 р. на 51,71 %, з них кількість докторів наук – на 41,18 %, докторів філософії (кандидатів наук) – на 59,72 %, дослідників – на 56,91 %. Динаміка

кількості підприємств, які впроваджували інновації, має також негативний характер. Кількість інноваційно активних підприємств у 2018 р. склала 16,4 % від загальної кількості підприємств, проте у порівнянні із 2000 р. ця кількість знизилась на 8,89 %. Аналіз структури експортно-імпортних операцій у 2018 р. дозволив зробити наступні висновки. Частка високотехнологічного експорту у загальному експорті України склала у 2018 р. 6,7 %. Найбільшу питому вагу у експорті продукції у 2018 р. склали продукти рослинного походження (23,4 %), мінеральні продукти (10,5 %), недорогоцінні метали та вироби з них (22,2 %), зокрема вироби з чорних металів (19,1%). Найбільшу питому вагу у імпорті продукції у 2018 р. складають наступні групи товарів: палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (20,2 %), продукція хімічної та пов'язаних з ней галузей (13,2 %), машини, обладнання та механізми (21,4 %). Таким чином, можна зробити висновок, що необхідно сприяти зміні структури експорту у бік збільшення обсягів високотехнологічної продукції, що потребує прискорених темпів нарощування інноваційного потенціалу [12]. За оцінками експертів рушієм інновацій в економічній економіці може стати аграрний сектор зважаючи на те, що більшість промислових підприємств мають рівень зношеності основних фондів до 80%, а питома вага промисловості у створенні ВВП склала у 2018 р. 17,51 % [14]. Враховуючи значну питому вагу споживчого сектору економіки у створенні ВВП, за даними 2018 р. 45,31%, можна спрогнозувати, що інновації саме у споживчому секторі економіки будуть найбільш ефективними рушіями економічного розвитку країни [15].

Висновки. Україна має можливості нарощування інноваційного потенціалу. І основою нарощування інноваційного потенціалу має стати людський капітал, знання, результати наукових досліджень та науково-дослідних робіт, стартапи, які стрімко набирають вагу та популярність серед молодих дослідників і студентів вищих навчальних закладів. Україна

має потенціал у створенні потужних інноваційних кластерів та виходу на міжнародні ринки з інноваційною продукцією. На сучасному етапі для створення інноваційного потенціалу потрібна інституціональна та фінансова підтримка наукових досліджень на всіх ієрархічних рівнях економіки та створення сприятливих умов зростання кількості інноваційно активних підприємств.

Література

1. Федулова Л.І. Обґрунтування напрямів інноваційного розвитку підприємств хлібопекарної галузі: монографія. К.: НУХТ, 2009. 512 с.
2. Городецька Т.Б., Бровкова О.Г. Інноваційний потенціал промислових підприємств та напрями підвищення результативності його використання. Міжвузівський збірник "НАУКОВІ НОТАТКИ". 2014. Випуск № 47. Луцьк. С. 27-37.
3. Янковець Т.М. Інноваційні стратегії підприємства легкої промисловості як засіб реалізації його інноваційного потенціалу. Актуальні проблеми економіки. № 2(104). 2010. С.167-174.
4. Єпіфанова І.Ю., Гладка Д.О. Інноваційний потенціал підприємства: сутність, складові та фактори впливу. Економіка і суспільство. Вип. 14. 2008. С. 354-360.
5. Хмизова О.В., Сисан О.В. Напрями розвитку інноваційного потенціалу підприємств. Наукова праця. Економіка. Вип. 273. Том 285. 2016. С.83-88.
6. Гурочкіна В.В. Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту. ЕКОНОМІКА: реалії часу. № 5 (21). 2015. С. 51-57.
7. Крисанов Д.Ф., Водянка Л.Д. Інноваційний потенціал переробно-харчових підприємств: оцінювання та реалізація. Економіка і прогнозування. 2013. № 2. С. 84-105.

8. Черба В.М., Криша В.В. Інноваційний потенціал України. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 13. С. 37-42.
9. Гук О.В., Дейнека О.С., Лєксін Р.І. Інноваційний потенціал як інструмент забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. Вип. 14. 2016. С.348-351.
10. Володін С.А., Чекамова О.І. Теоретичні засади формування і реалізації інноваційного потенціалу у розвитку економіки. Економіка АПК. № 5. 2017. С. 65-72.
11. Лойко Д.М. Характеристика споживчого сектору економіки як соціально-економічної системи. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 22. С. 43-47.
12. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Статистична інформація. URL: www.ukrstat.gov.ua.
13. Глобальний рейтинг інновацій: Україна за рік піднялась на 7 позицій. URL: https://www.the-village.com.ua/village/business/news/274027-globalniy-reyting-innovatsiy-ukrayina-za-rik-pidnyalas-na-7-pozitsiy
14. Про схвалення Стратегії інноваційного розвитку України до 2030 року. Розпорядження КМУ від 10.07.2019 р. № 526-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-sferi-innovacijnoyi-diyalnosti-na-period-do-2030-roku
15. Лойко Д.М. Аналіз сучасного стану споживчого сектору економіки України в умовах розвитку циркулярної економіки. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2019. Вип. 35. С. 30-34.

References

1. Fedulova, L.I. (2009), [Substantiation of directions of innovative development of the baking industry enterprises: monograph], Kyiv, NUKHT, Ukraine.
2. Gorodetska, T.B. and Brovkova, O.G. (2014), "Innovative potential of industrial enterprises and directions of increase of efficiency of its use". Intercollegiate collection "SCIENTIFIC NOTES", vol. 47, Lutsk, pp. 27-37.
3. Yankovets, T.M. (2010), "Innovative strategies of light industry as a means of realizing its innovation potential", Current problems of the economy, vol. 2 (104), pp.167-174.
4. Epifanova, I.Y. and Gladka, D.O. (2008), "Innovative potential of the enterprise: essence, components and factors of influence", Economy and society, vol. 14, pp. 354-360.
5. Khmizova, O.V. and Sisan, O.V. (2016), "Areas of development of innovative potential of enterprises", Scientific work. Economy, No. 273, vol. 285, pp. 83-88.
6. Gurochkin, V.V. (2015), "Innovative potential of the enterprise: essence and system of protection", ECONOMY: the realities of time. vol. 5 (21), pp. 51-57.
7. Krisanov, D.F. and Vodianka, L.D. "Innovative potential of food processing enterprises: evaluation and realization", Economics and forecasting, vol. 2, pp. 84-105.
8. Cherba, V.M. and Krisha, V.V. (2018), "Innovative potential of Ukraine", Investment: practice and experience, vol. 13, pp. 37-42.
9. Guk, O.V., Dayneka, O.S. and Lexin, R.I. (2016), "Innovative potential as a tool for providing innovative development of the enterprise", Global and national problems of economy, vol. 14, pp. 348-351.

10. Volodin, S.A. and Chekamova, O.I. (2017), "Theoretical principles of formation and realization of innovative potential in economic development", APK economy, vol. 5, pp. 65-72.
11. Loiko, D.M. (2018), "Characteristics of the consumer sector of the economy as a socio-economic system", Market infrastructure, vol. 22, pp. 43-47.
12. The official website of the State Statistics Service of Ukraine. Statistical information. URL: http://www.ukrstat.gov.ua (Accessed 27 October 2019).
13. Global Innovation Ranking: Ukraine has risen to 7 positions in the year (2019), URL: https://www.the-village.com.ua/village/business/news/274027-globalniy-reyting-innovatsiy-ukrayina-za-rik-pidnyalas-na-7-pozitsiy
14. On approval of the Innovative Development Strategy of Ukraine until 2030. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 10.07.2019 № 526-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-sferi-innovacijnoyi-diyalnosti-na-period-do-2030-roku
15. Loiko, D.M. (2019), "Analysis of the current state of the consumer sector of the Ukrainian economy in the conditions of development of the circular economy", Scientific Bulletin of Kherson State University. Economic Sciences Series, vol. 35, pp. 30-34.